

یادداشت

مصر و گریز از آتش دامنگیر

غفور کریمی

کارشناس مسائل بین الملل

کانال سوئز به عنوان یکی از مهم ترین آبراهه های جهان حائز مولفه های عدیده ژئوپلیتیک و ژئواکونومیک با سهمی تعیین کننده در اقتصاد دریایی جهان، پس از وقایع منبعت از حمله حماس به اراضی اشغالی، د چار رکودی تاریخی شده است؛ رکودی که علاوه بر تاثیر تعیین کننده در صنایع مرتبط با تجارت دریایی، اقتصاد مصر را نیز به شدت متاثر کرده است. تاریخ تعارضات مصر و رژیم صهیونیستی بر کسی پوشیده نیست، به زعم سردمداران غریبگرای مصر بروز هرگونه تنش جدید با اسرائیل مورد حمایت غرب منجر به آسیب های جبران ناپذیر به این کشور خواهد شد، پدیدار شدن این گزاره پس از شکست های متعدد مصر و ارتش های عربی از اسرائیل، ناشی از حمایت های تمام قد غرب از رژیم صهیونیستی، شکل گرفته است فلذا ایالات متحده، انگلیس و سایر قدرت های غربی در راستای جلوگیری از شکل گیری دولتی مردمی با تفکرات عملگرایانه به تمام ارکان سیاسی، نظامی، اقتصادی و اجتماعی مصر احاطه داشته و به منظور ممانعت از آغاز جنگی جدید علیه اسرائیل به محورت مصر، تمام مساعی خود را به کار بسته اند. اعلان جنگ دولت انصارا... علیه منافع اسرائیل و حملات متعدد به کشتی های این رژیم و همچنین کشتی های که مقصد آن بنادر این رژیم هستند، نظامی کردن این منطقه توسط ائتلاف تحت رهبری ایالات متحده و تبادل آتش بین طرفین، اکثر شرکت های کشتیرانی را بر آن داشت مسیر جدیدی را جایگزین تردد از تنگه باب المندب و کانال سوئز نمایند. این امر منجر به کاهش قریب به ۵۰ درصدی عایدات مصر از عبور و مرور کشتی ها از کانال سوئز شده است. منافع جمعیت ترین کشور خاورمیانه با شرایط پیچیده سیاسی، سرخورده از شکست های تاریخی متعدد، خشم فرورخورده از هزیمت انقلاب ۲۵ ژانویه ۲۰۱۱ و کودتا علیه دولت منتخب، ادامه حکومت نظامیان و جنبه آنان بر کل ارکان کشور، فقر جغرافیایی ناشی اقلیم بیابانی، اقتصاد ورشکسته و مقروض به صندوق بین المللی پول، سقوط ارزش پول ملی و تورم افسار گسیخته، اینک متاثر از جنگ روسیه و اوکراین و بحران غزه پای در مسیری ناهموار از پیش گذاشته است. کانال سوئز به عنوان راه تنفس و نقطه اتکامصر در تحولات اقتصاد جهان با بحران مواجه شده است. موقعیت ژئومتی مصر به گونه ای است که اینک در مرعی با سه ضلع بحرانی مواجه است؛ سودان درگیر جنگ داخلی، لیبی بحران زده، دریای سرخ و غزه شعله ور و بیم آن می رود دامن این کشور نیز از لهیب آخگرهای ناره مشتعل شود. بی شک پایان بحران غزه منجر به باز شدن راه تنفس مصر نخواهد شد، زیرا جنگ روسیه و اوکراین پیش تر از بحران غزه پایش را بر گوی اقتصاد این کشور فشرده و هر روز بر فشار خود خواهد افزود زیرا وابستگی شدید مصر به غلات اوکراین منجر به صعوبت در تأمین قوت غالب مردم مصر شده است از طرفی کاهش چشمگیر توریست های روس و مشتاقان دیدن اهرام و ابوالهول به شدت کاسته شده است به دیگر سخن بلوک نوین و سنتی شرق و غرب بر سر منافع خود در اوکراین درگیرند و تنگناهای مصر رو به فزونی گذاشته است. در این بین علاوه بر مشکلات اقتصادی و آسیب به صنعت توریسم، احساسات ضد غربی و ضد یهودی، ناشی از شکست های عدیده از اسرائیل و نسل کشی این رژیم در غزه، در مردم مصر افزایش یافته است. امری که صنعت راهبردی توریسم را در فرادی پس از آتش بس در غزه با آسیب جبران ناپذیری مواجه خواهد کرد. بی تردید سیستم امنیتی مصر در راستای تضعیف و امحاء گروه های اسلامی و تحت تاثیر گروه اخوان المسلمین، به صورت تنگناگت با موساد همکاری و مرآوده اطلاعاتی داشته و خواهد داشت، اما اکنون از جایگاه دولتی مصلح و صلح ساز به عنوان میابجی می مابین اسرائیل و حماس مبادرت کرده است. اقداماتی که نه برای مساعدت و مدد به مردم غزه و گروه حماس بلکه برای فرار از بحران های پیش رو و محتمل، نفسی هر چند اندک از راه کانال سوئز، دریافت انعام از ایالات متحده و دولت های متمول عربی و باز شدن پای توریست های سرسخت، موبورو گونه قمر به خراب های تمدن برپا رفته است.

دکتر بهمن آرمان در گفت و گو با «آرمان ملی»:

آینده اقتصادی کشور به سیاست تنش زدایی بستگی دارد

برای مردم ایران رفاه در اولویت است

چین و روسیه در روابط ایران و غرب

نفوذ دارند

آرمان ملی - احسان انصاری: در حالی که آمریکا به گروه های مقاومت حمله کرده است قیمت دلار در کشور دچار بی ثباتی شده و افزایش پیدا کرده است اما در این چندروزه باز به روند کاهشش متمایل شده است. به همین دلیل در شرایط کنونی وضعیت بازار ارز و اقتصاد کشور با چشم انداز روشنی مواجه نیست. به همین دلیل و برای تحلیل و بررسی این موضوع «آرمان ملی» با دکتر بهمن آرمان اقتصاددان گفت و گو کرده است. دکتر آرمان معتقد است: «برخی در داخل کشور به دنبال این هستند که در کشور توسعه اقتصادی صورت نگیرد. این عده با آگاهی یا بدون آگاهی با کشورهای خارجی که موافق قدرتمند شدن ایران نیستند همراه و همگام هستند. به همین دلیل نیز ایران را در دهه های گذشته در وضعیت تنش دائمی قرار داده اند. واقعیت این است که یک کشور قادر نیست برای مدت طولانی فشارهایی را تحمل کند که در شرایط عادی کمتر کشوری می تواند آنها را تحمل کند. بالا رفتن نرخ بیکاری، کوچک تر شدن سفره مردم، افزایش سن ازدواج، افزایش طلاق و اعتیاد از جمله مسائلی هستند که تا حدی قابل تحمل هستند.» در ادامه حاصل این گفت و گو را می خوانید.

پدیرش اف ای تی اف برای کشور ضروری نیست و تحریم ها نتوانسته اند اقتصاد ایران را تحت تاثیر قرار بدهند. واقعیت این است که تحریم ها برای هر تراکنش مالی ۳۵ درصد هزینه اضافی به کشور تحمیل کرده است. در چنین شرایطی اگر یک کالا وارد ایران شود که قیمت آن یک یورو باشد ما مجبور هستیم یک یورو و سی و پنج سنت پرداخت کنیم. واقعیت این است که قدرت هایی مانند چین و روسیه که در بازار ایران دارای حضور زیادی دارند و جریان های فاسد مالی که از تحریم ها منفعت می شوند به صورت طبیعی تمایلی به برداشته شدن تحریم ها و بهبود شرایط اقتصادی ایران ندارند.

چرا با حمله نظامی آمریکا به منطقه وضعیت بازار سرمایه با نوسان مواجه شد؟ رئیس مرکز پژوهش های مجلس با اشاره به تاریخ ده هزار ساله ایران مراجعه کنیم. اگر به تاریخ ده هزارساله ایران نگاه کنیم متوجه می شویم که در این مدت ایران تنها دوبر بار به کشورهای دیگر حمله کرده که این حملات نیز به قصد کشورگشایی نبوده است. یک بار در زمان خشایار شاه ایرانیان به یونان حمله کردند که این حمله نیز برای کشورگشایی نبود و مورد دوم نیز در زمان نادر شاه افشار بود که لشکر ایران به هندوستان حمله کرد. این حمله نیز با هدف کشورگشایی صورت نگرفت و بلکه برای دادخواهی از کسانی بود که در حمله محمود افغان به ایران با بوی همکاری بوده بودند. این مسأله نشان می دهد ایرانیان روحیه جنگ طلبی ندارند و به دنبال جنگ نبوده و در آینده نیز نخواهند بود. آمریکا یک ابرقدرت است که یک چهارم اقتصاد جهان را در اختیار دارد. از سوی دیگر دارای قوی ترین نیروی نظامی و پیچیده ترین سیستم مالی جهان است. عده ای در ایران گمان می کنند جمهوری خواهان جنگ طلب هستند و در مقابل دموکرات ها صلح طلب هستند. این در حالی است که مرگبارترین جنگی که پس از جنگ جهانی دوم در اروپا اتفاق افتاد در زمان کلیتین بود عنوان یک رئیس جمهور دموکرات رخ داد. امروز یک واقعیت اجتماعی در ایران این است که مردم ترجیح می دهند که هزینه ها بیشتری صرف رفاه آنها شود. این در حالی است که ایرانیان نسبت به تمامیت ارضی خود حساس هستند و این مسائل در طول تاریخ نشان داده اند. مردم ایران به قیمت به دست آوردن صلح، رفا اقتصادی و آرامش به دنبال این هستند که به زندگی عادی خود برگردند.

آیا این واقعیت توسط مسئولان جامعه درک می شود؟ دولت ایران باید این واقعیت های درونی را درک کند. درک کردن این واقعیت نیز بدون شعار دادن، بلکه براساس منافع ملی خواهد بود. به همین دلیل مردم ایران تمایل دارند دولت وارد گفت و گویی بشود که زمینه ساز رفع تحریم ها شود. در شرایط کنونی بسیاری از پروژه ها به دلیل تحریم های بین المللی قابلیت اجرایی پیدا نمی کنند. عدم اجرای این پروژه ها نیز منجر به یک نارضایتی عمومی، بیکاری شده است. این مسائل نشان می دهد توانایی مردم در تحمل سختی های بیشتر محدود است. این در حالی است که برخی عنوان می کنند

قدرت های جهانی و منطقه ای با یک ایران قدرتمند موافق نیستند و ترجیح می دهند چنین قدرتی در منطقه وجود نداشته باشد. ترکیه کشوری است که دارای چنین رویکردی است. ترکیه دوست ندارد در مرزهای شرقی خود کشوری مانند ایران حضور داشته باشد که دارای ویژگی های ابرقدرتی است. به همین دلیل نیز ترکیه تمایل ندارد ایران رابطه مناسبی با غرب داشته باشد تا به واسطه آنها بتوان سطح تکنولوژی خود را افزایش بدهد. این وضعیت درباره عربستان نیز وجود دارد و این کشور نیز به خوبی به این نکته آگاهی دارد که قدرت اقتصادی به صورت طبیعی با خود قدرت سیاسی به همراه می آورد. به همین دلیل نیز با توسعه اقتصادی ایران موافق نیست.

یک عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس با تاکید بر ضرورت مشارکت مردم در انتخابات، بیان کرد: الحمدا... مردم در ۲۲ بهمن ماه که یادآور رشادت ها و جوانمردی های مردم غیور ایران در پیروزی انقلاب اسلامی بود، همانند گذشته به صحنه آمدند و شاهد خیل جمعیت مردمی بودیم و حضور باشکوه مردم در خیابانهای ۲۲ بهمن ماه نشان داد که مردم ایران دشمن شناس هستند. مردم ایران در ۲۲ بهمن باسخی به دشمن دادند که تصویرش را هم نمی کرد.

لطفا... سیاهکلی:

مردم با حضور دشمن خط و نشان خواهند کشید

این جهت ما باید قدردان این مردم باشیم. لطف... سیاهکلی گفت: ما مسئولان باید دست بوس این مردم باشیم و به مردم خدمت کنیم. هر مسئولی این معنا را درک نکند که صاحبان این کشور مردم هستند و اساسا حق با مردم است، راه را اشتباه رفته است. مسئولان باید خادم مردم باشند. مردم ما خودشان وظیفه خود را به درستی انجام می دهند. مردم در تمام ایام... ها و در تمام انتخابات سنگ تمام گذاشته اند. وی افزود: افروز، بنده فکر می کنم که حضور مردم در راهپیمایی روز ۲۲

نگره

هشدار مرکز پژوهش های مجلس

اگر ترامپ رئیس جمهور شود، اقتصاد ایران

به چه سمت خواهد رفت؟

رئیس مرکز پژوهش های مجلس، توسعه صنایع را نجات بخش اقتصاد کشور دانست و گفت: ایران باید به راهبر زنجیره های ارزش افزوده صنعتی منطقه تبدیل شود. بابک نگاهداری در نشست تخصصی با موضوع «چالش ها و فرصت های صنعت و تولید در ایران» به ارائه نگاه حکمرانی به مسائل صنعتی پرداخت و اظهار کرد: حال عمومی کلان اقتصادی و زیست صنعت کشور، متاثر از فعالیت کارگزاران اقتصادی در بخش های مختلف کشور است و اگر به یک نگاه مشترک درباره وضعیت اقتصادی کشور دست یابیم، شاید بتوانیم رویکردهای تحولی بهتری را برای آینده در نظر بگیریم و رشدی جهش زا و تحول آفرین، ایجاد کنیم. وی با بیان اینکه در این حوزه چند دغدغه وجود دارد، افزود: یک دغدغه مربوط به نحوه تقسیم منابع، تنظیم گری و... است و دغدغه دیگر نیز این می تواند باشد که چه کنیم صنایع اقتصادی کشور، کوچک تر نشوند. رئیس مرکز پژوهش های مجلس گفت: رشد اقتصادی تجربه شده در سه سال گذشته بیشتر ناشی از استفاده از ظرفیت های خالی اقتصاد در حوزه نفت و صنایع خودرو از یک سو و کاهش فرآگیری کرونا از سوی دیگر بوده است. وی ادامه داد: نمی توان این پیشرفت ها را به عنوان تغییر روند در رشد اقتصادی کشور در نظر گرفت، به ویژه آنکه در سه سال گذشته، عملکرد تشکیل سرمایه ثابت به عنوان موتور محرک رشد های آینده، وضعیت مناسبی نداشته است. نگاهداری گفت: اقتصاد کشورمان دچار افت شده و این امر را می توان از وضعیت صنایع موجود در بورس مشاهده کرد. بنابراین نیاز است که یک برنامه تحولی جدید در اقتصاد و صنعت کشور ایجاد کنیم وگرنه تداوم این روند، چالش های مهمی برای کشور ایجاد می کند. وی به حذف نرخ ارز ترجیحی و اثر آن در واردات کشور اشاره کرد و ادامه داد: وابستگی به واردات اقلام اساسی با بازگشت ارز ترجیحی در سال جاری ۲۰ درصد افزایش داشته که معادل ۳.۲ میلیارد تن بوده است. رئیس مرکز پژوهش های مجلس با اشاره به پیش بینی کسری ۳.۳ میلیارد دلاری ارز برای تهیه اقلام وارداتی مشمول ارز ترجیحی، گفت: این کسری باید از مانده ۲۲ درصدی صندوق توسعه یا ذخایر بانک مرکزی تأمین شود. وی با اشاره به اینکه ارز در جنگ اقتصادی هاستیم، گفت: عدم افزایش ذخایر ارزی در به معنای خلع سلاح کشور است و مادر شرایطی به سر می بریم که ذخایر ارزی نه تنها افزایش نیافته، بلکه شاهد کاهش آن هستیم. نگاهداری بیان کرد: فرصت های اندک برای افزایش مقاومت پذیری، پیشرفت و توسعه سرمایه و زیرساخت های کشور، به عنوان منابع صندوق توسعه، صرف جبران کسری های ناشی از سیاست های بانک مرکزی می شود. رئیس مرکز پژوهش های مجلس با بیان اینکه دستیابی به رشد سریع و مستمر اقتصادی نیازمند ابتکار جدید، به ویژه در حوزه صنعت و انرژی است، توضیح داد: در حوزه کشاورزی به دلیل وابستگی به آب و در بخش خدمات به دلیل وابستگی به تولید کالا و توسعه تجارت، فعلاً ظرفیت بالایی برای به کارگیری ابتکارات جدید وجود ندارد. وی به تأثیر انتخابات ریاست جمهوری آمریکا بر نظم جهانی و ایران گفت: اگر در آینده، ترامپ رئیس جمهور آمریکا شود، باید آماده باشیم که فشار تحریمی ما افزایش پیدا کند و شوک به بازار دارایی ها وارد شود. او گفته که در راستای توافق اوکراین و روسیه اقدامات انجام دهد و البته با حضور ترامپ در کاخ سفید، آمریکا بر مهار چین تمرکز خواهد کرد و در نتیجه خرید نفت ایران توسط این کشور کاهش می یابد. از سوی دیگر امکان همکاری و مشارکت ایران و روسیه در موضوعات اقتصادی با مشکل مواجه می شود. نگاهداری با اشاره به چالش هایی که دولت جو بایدن برای کشورمان ایجاد خواهد کرد، گفت: در این دوره نیز وضعیت فعلی تداوم می یابد؛ یعنی وابستگی کشورمان به امارات در حوزه لجستیک دریایی ادامه می یابد و تسویه مالی تجارت خارجی به مقادیر گران کننده ای می رسد که می تواند مخاطرات جدی برای امنیت غذایی و روابط مالی و بانکی ایران ایجاد کند. وی به لزوم توجه به چشم انداز جدید برای ایران قوی و تبدیل کشورمان به راهبر زنجیره های ارزش افزوده در منطقه اشاره کرد و افزود: به دلیل روشن نبودن گفتمان اقتصادی دولت، مردم و سرمایه گذاران نمی توانند ضمن سرمایه گذاری در حرکت اقتصادی دولت مشارکت کنند.

آخرین فرصت برای پیشگیری از افول اقتصادی رئیس مرکز پژوهش های مجلس با تأکید بر اینکه توسعه صنایع، یک راه نجات بخش برای اقتصاد کشور است، تصریح کرد: کشورهای عربی قصد حرکت به سمت صنعتی شدن دارند و شاید اکنون یکی از آخرین فرصت های ما باشد که بتوانیم از جهش صنعتی خود، برای برون رفت از مشکلات موجود و پیشگیری از افول اقتصادی استفاده کنیم. وی بیان کرد: در یک قرن گذشته، تنها کشورهایی توانسته اند به رفاه و امنیت بالادست یابند که از مرحله تولید صنعتی و مشارکت جدی در زنجیره تأمین کالای اساسی عبور کرده اند. نگاهداری گفت: در شرایط حاضر، نیاز حیاتی ایران، معکوس کردن روند فرسایش قدرت اقتصادی، بازیابی قدرت منطقه ای و تحقق مفهوم ایران قوی است. نگاهداری شکل دهی به یک پیمان امنیتی از طریق تقویت تولید صنعتی در ایران با مشارکت کشورهای خلیج فارس، آسیای میانه و هم پیمانان شرقی از جمله چین را یک ضرورت راهبردی برای کشورمان دانست و افزود: از طریق این گزاره است که ایران می تواند به راهبر زنجیره های ارزش افزوده صنعتی منطقه تبدیل شود. وی ضرورت تبدیل کشورمان به راهبر زنجیره های ارزش افزوده صنعتی منطقه اشاره و بیان کرد: صرفاً این روند است که اشتغال در کشورمان افزایش می یابد و مسأله سرمایه گذاری صنعتی حل می شود. همچنین می توانیم به بازار کشورهای منطقه در سایه مشارکت کشورها در زنجیره ارزش افزوده تولید کالا، دسترسی داشته باشیم. رئیس مرکز پژوهش های مجلس در ادامه سخنان خود به لزوم تدوین سند توسعه صنعتی تأکید کرد و گفت: این سند باید در ارتباط با چشم انداز ایران قوی که ۲ سال است مطالبه مقام معظم رهبری بوده و در برنامه هفتم توسعه نیز به آن اشاره شده وی تواند به مذاکرات ایران با سایر کشورها جهت دهد.